

TABULA VI.

De

DISTINCTIONIBUS, QUÆ OMNIBUS
VEL PLURIBUS CAUSARUM GENERIBUS
COMMUNES SUNT.

Causa est vel

1 } *ACTU*, que reverà influit esse in effectum. Sicut is, qui legit vel scribit, *actu* lectionis vel scriptio-
nis causa est. Hæcque *actu* causa est absolutè & reverà causa. Cui etiam respondet, *causatum*,
actu, sive quod absolutè & reverà causatur aut causatum est. *Causalitas* causa *actu* talis est vel
INFLUXUS, vel alterius ad alterum quicquam conferentis *INTENTIO*. (α)

POTENTIA, qua quidem *actu* non influit, influere tamen potest. Sicut is, qui non legit vel scribit,
legere vel scribere interim potest, non nisi *potentiâ* scriptio- nis causa est. Et hæc absolutè & re-
verà non est causa, potest tamen esse causa.

VERA CAUSA, qua verum præstat influxum in effectum, ut sutor conficiens calceum, Sartor
conficiens vestem.

2 } *CAUSA SINE QUA NON*, qua in effectum non influit, nec fortasse influendi vim habet, sine
eâ tamen effectus esse vel fieri nequit. Talis causa sine quâ non est propinquitas inter agens & pa-
tiens, ea enim non influit, tamen ignis v. gr. sine eâ urere nequit. Duo ergò ad hoc, ut aliquid
verè sit & dicatur causa sine quâ non requiruntur, 1. Ut non sit vera causa, nec ullum præstet in effe-
ctum producendum influxum. 2. Ut sine illâ tamen effectus fieri vel obtineri non possit. Quem-
admodum v. gr. *Remotio valvarum* 1. præstat nullum influxum in illuminationem, hæc enim à
Sole est; nec tamen 2. sine illâ potest illuminari conclave, ideò rectè dicitur causa sine qua non.
Et plerumque una est huiusmodi conditio, à quâ plures causa diversi generis dependent: sicut sine
quò causa efficiens non potest agere, sine eò & materia non potest pati. Ita neque sol illuminare
conclave, neque conclave illuminari ab ipsò potest, nisi valva antea fuerint remota, neque tamen
remotio valvarum in ullò causarum genere illuminationis causa est. Sic etiam *medium diaphanum* est
causa sine quâ non, sine quâ nihil visu percipi potest. *Posterior particula*, sc. sine quâ non, habet
naturam alienantem, ita ut vox causa non retineat eandem significationem, quam habet, cum sola
ponitur. (β)

CAUSA FORMALITER causans, qua est id, quod verè & realiter in aliquò causarum genere
actu causandi exercet. Hòc modò ut aliquid sit causa requiritur, ut ab eò, cuius causa dicitur,
realiter sit distinctum. Quomodo sol luminis in aère, & caloris in hæc inferiori regione producti
causa est.

3 } *CAUSA VIRTUALITER* causans est id, quod in nullò causarum genere verè & realiter causat
aliquid reapse à se distinctum; quoad nostrum tamen causandi modum habet se instar causa in certò
genere causarum, adeò, ut si ab eò, cuius causa dicitur, reapse esset distinctum, reipsa etiam &
verè ejus causa in illò genere existeret. Sic docent DEUM ideò esse æternum, quod sit immuta-
bilis, & quantitatem ideò divisibilem, quòd sit extensa. Sed neque DEI immutabilitas ab ejus
æternitate, neque extensio Quantitatis ab ejus divisibilitate realiter differt. Quocircà neutra al-
terius causa formaliter sive verè & realiter causans est. Est tamen utraque instar causæ, adeoque
ratio à priori, sive causa virtualiter causans, quia quærenti quare, DEUS sit æternus, & quan-
titas divisibilis, satisficit, si responderetur, quia immutabilis est ille, & hæc divisibilis.

REMOTA, inter quam & effectum intercedit alia causa ejusdem generis. (γ)

IN CERTO GENERE tantum, inter quam & effectum non intercedit alia
causa ejusdem generis.

4 } *PROXIMA*, inter
quam & effectum
nulla alia causa e-
jusdem generis in-
tercedit. Estque
vel proxima } *SIMPLICITER*, qua satisficit quæstioni propter quid. Unde & ab Aristo-
tele appellatur l. I. Post. c. II. causa propter quam. v. gr. Proficiscitur studiosus
Wittebergam, ut ibidem literis velit dare operam; causa efficiens remota
est anima, proxima sunt pedes, sed non simpliciter proxima; quia non satis-
facit quæstioni propter quid. Interrogatus enim Studiosus, quare Witte-
bergam eat, si responderet propterea, quòd pedes habeat; quæstioni non satis-
faceret, imò vel risum vel indignationem quærenti moveret. Si verò
responderet, eam ob causam se iter facere, ut ibi studiis suis vacare velit, sa-
tisfacit quærenti, unde hæc est causa proxima simpliciter.

(C) 3

ANNO-